

הכפנים תכפ"ם

אין היא דמות צינית, היא דמות טראגית.

שנן שתי מפ"ם — ומעולם לא היה הדבר ברור יותר, גלוי יותר, כמו עתה. ישנה מפ"ם הדוגלת בניסראליות וישנה מפ"ם שנשארה בממשלה גם בימי מיכצ' סניג.

ישנה מפ"ם שגילתה אומץ לב רב בי פרשת לובן, שמונהגה דיבר על "דרייפוסיא" דה", ושהודיעה שלא תשב יחד עם דוד בן גוריון — וישנה מפ"ם שסירבה להקים ממשלת ניג, ושניהלה למחרת הבחירות משאומתן לטעם כניסה לממשלת בן גוריון. ישנה מפ"ם שאלה לא אהרון כהן — וישנה מפ"ם הממלאת את מבוקשתו של בן גוריון, והמעבדת מזה שלוש שנים את ספרו של אהרון כהן.

ישנה מפ"ם השובבת ברגע זה באופי יציה — וישנה מפ"ם הנמצאת ברגע זה בממשלה שניה, היא הנהלת הסוכנות הישראלית — בה מתחלקים תקציבים עצומים. אפשר להמשיך ברשימה זו עד אין סוף. כולנו מכירים את מפ"ם מזה שנים רבות, וכולנו זוכרים מקרים בולטים שבהם היו שני דיושני מתינות זו, של דבר והיפוכו, של עקרונות רמים ומסקנות חלושות. מה מביא לכך? יש האומרים שזו תוצאת הפצע האידיאולוגי שטרם הגליה, שריד מי אותם הימים בהם היתה מפ"ם סטאליניסטית אדוקה. יש אומרים שזו תוצאת קורבן של הקיבוצים, הזקוקים לזרם בלתי פוסק של תקציבים ועזרה, והמחייבים על כן את הימצאות מפ"ם בממשלה או בסמוך לה. יש אומרים שזו תוצאת סתירה רעיונית יסודית, כי מפ"ם שייכת בכל מאודה ל-מישטר הקיים במדינה, בעוד נשמתה מתקוממת נגד אותו מישטר עצמו.

אנו איננו עוסקים בפוליטיקה אנא-ליזה. אנו עוסקים בפוליטיקה ר-מכחינה פוליטית, דרכה יש מי מפ"ם, הרצופה בכוונות מובנות, מובילה למקום שאינו גרעין.

אני כותב את הדברים כדי לקנטר. אני רוחש איבה למפ"ם. להיפך. אני מתפלל על נשמתה. אני מייחל לנצחון בניג אור שבה, לשיחוררה מתסביכיה. להודק פותה הגופנית והרוחנית. כי בקטעים רבים מן החזית הלאומית והבינילאומית אנתנו נמצאים בקו אחד — ואני מקווה שיבוא יום של שיתוף פעולה.

דווקא לכך הריני מודאג. יתכן רק הפבר פבר אחד לי תגובות מפ"ם בחודש האחרון: היא לא החליטה עדיין להישאר והפעול באופוזיציה. היא עדינה חולמת עד כניסה לממשלת-אלמדי העיפוב. היא עדינה פוסחת על שתי העיפוב.

ישנה הרגשה שקיימים במפ"ם ברגע זה שני מחנות, המייצגים את שתי הנשמות של האמלט: "להיכנס או לא להיכנס — הנה השאלה". שני מחנות אלה — כוחם שקול. השתררה אחירה של חיקו, של פא סיביות גמורה, תוך צפייה לשיבתו של מאיר יערי מחופשת-הירפוי בחו"ל. יערי, מן הסתם, יכריע לכאן או לכאן.

אם הערכה זו נכונה — הרי עתה הרגע הנכון לעזר את הנשי מה המזכה של מפ"ם. ההכרעה היא בין אומץ לב לבין פחדנות, בין נאמנות לאידיאל לבין התמכרות לעגל הזהבה, בין עמידה על רגליים לבין כריעה על ברכי. אני דואג לגורל האידיאלים. אלה ימצאו להם את לחמיהם. אם יגוד בהם מחנה אחד, יקום במקומו מחנה אחר. לגורל מפ"ם אני דואג.

מפלגה אחת ויחידה — מפ"ם. עשינו זאת מפני שידענו כי אין מפלגה בישראל הי חייבת להודעו מגילוי זה, ולצאת למל-חמת קודש בגללו, כמו מפ"ם.

בא יום הפיסוס. תנועת-החרות הגישה הצעה לסדר-היום. מקי הגישה הצעה לי סדר היום. הליברלים תבעו לכנס את ועדת החוק והבטחון. אפילו אחדות-העבודה הי אומללה העמידה לפחות פנים כאילו היא עושה משהו, והגישה שאילתא בממשלה.

מפלגה אחת לא עשתה מאומה: מפ"ם.

היא לא הודעוה למראה התינוקות הי שחוטים. היא לא נרעשה מן ההוכחה לכך שהימים של מערכת-הבטחון שיקרו ב-מצח נחושה. היא לא הושפעה מן הפר-סומת העולמית שניתנה לגילויים אלה מי פקין ועד האבאנה.

אין קיד ואין קשב. לא הצעה

המימשל — והרי זה רוב גדול של המפ-לגות, הגופים הרעיוניים ואנשי-הרוח. תחת זאת התעטפה מפ"ם בי שתיקה עמוקה. מקי, הואימנים הערביים וחצי תריסר קבוצות אחרות יזמו קונגרס מכין. מפ"ם הימהמה, גימגמה, ולא הושיטה את ידה.

שוב — אם משארה מפ"ם את היוזמה בידי הוולת, ומכריחה את כל שאר הגופים לשתף פעולה עם מקי, הרי מוכרחה להיות לכך סיבה חשובה. אחרת, מדוע תעשה מפ-לגה מעשה הנוגד בצורה כה בולטת את האינטרסים של עצמה?

אפשר להוסיף כהנה וכהנה. אפשר להזכיר כי מפ"ם לא עשתה, למעשה, מאומה כדי לשמש פה להתמררות הספוג-טאגית העצומה, המציפה את הציבור לי

הפעם נדבר על מפ"ם. על האכזבות המרות שהיא הנחילה לנו במשך השנים האחרונות, כאשר היתה שבויה בממשלת-מפא"י.

על התקפה הגדולה שהיא נטעה בלבנו, כאשר נשארה מחוץ לממשלת-אלמוגי. על הפיקוקים החוזרים ומתי גנבים ללבנו בימים האחרונים.

מרנו בדבנו: הנה חל שינוי גדול לטובה. מפ"ם לא נכנעה. היא הגישה למפא"י דרישות ברורות, האומרות כבוד. משייבה מפא"י לקבלו, דתה מפ"ם מי עליה כל פיתוי הישיבה בממשלה ועברה בראש מורם לאופוזיציה.

וכלבנו הוספנו: "ברוך השם!" הנה הגיע יומה של מפ"ם להרים את רגלה, שהיה מקופל במשך כל שנות ישיבתה בממשלה, עד הפרוץ פרשת-לובן.

הנה הגיע יומה לצאת בקומה זקופה לי מאבק למען ביטול המימשל הצבאי, למען החזרת זכויות-האזרח לערביי ישראל, למען פתרון בעיית הפליטים, למען מדיניות-חוק ניטרליסטית, למען ניתוק הקשרים העכו-רים הקושרים את ישראל למחנה הקולו-ניאלי.

הנה הגיע יומה להרים את נס המרד במדיניות-החמס של לוי אשכול, בהתייק-רות הדוהרת, בפולחן האישי, בהשתל-טות נערי-החצר.

הנה הגיע יומה להנחית מכה על אח-דוה-העבודה, להוקיע בשער את המפלגה שמכרה את קולות בוחריה בניזיד העודשים של יוסף אלמוגי.

הכל היה מוכן. ההמונים ציפו לכך. רבים אף כבר התכוונו לי הושיט את ידיהם לעזרה. זה היה יוכל להיות יומה של מפ"ם, יום התקיעה בחציצרה הגדולה של העקרין.

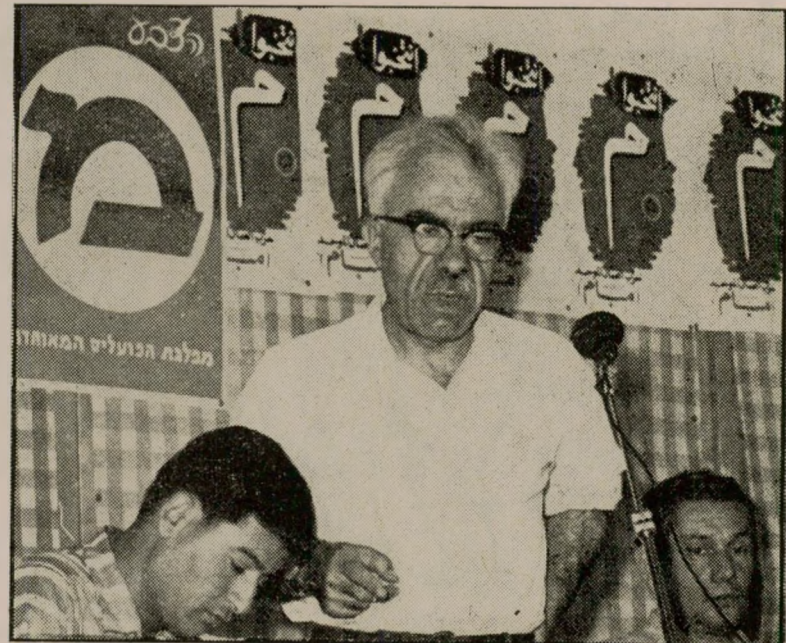
תחת זאת החלה מפ"ם משמיעה קו-תלות מזורם. הם מתמיהים והולכים משבוע לשבוע.

תחילה באה הפרשה הטראגית של הריגת חמשת הצעירים הערביים בנבול. ברגע הי ראשון דרשה מפ"ם חקירה לאומית גדולה. חבריה הערביים בנצרת יצאו בכרוז זועם, שהדגיש את החששות הכבדים המפעמים בלב הציבור הערבי.

לפתע בא המיפנה. מפ"ם חזרה בה. היא היכחה על חטא בסומכי. היא גינתה את חבריה שלה בנצרת — ביוזעה היטב של הדבר יעלה לה באלפי קולות ערביים בי עמיה. היא וותרה לא רק על חקירה בדבר השמועות המבעיות, אלא גם בדבר עצם נסיבות החקירה, ואך בדבר עמדת המימשל הצבאי בימי המהומות שלמחרת הלחיה.

זה היה מזה. הבענו את ההשערה ש-שינוי מפתיע זה קשור בעובדה שלחברי מפ"ם היה במיקרה חלק ביחידה שהיתה מעורבת בהריגה. מפ"ם הכחישה כרוגו רב שיש קשר כלשהו בין עובדה זו לבין תגובתה. וזה עוד החמיר את הענין. כי בהעדר סיבה (שלילית אך מובנת) זו, נשאלת השאלה: אם כן, מה היתה הסיבה? מדוע הניחה מפ"ם את הפרשה כולה לי מקי? מדוע נעצה סכין בגב כל בעלי הרצון-הטוב, שנודעו ותבעו חקירה?

שאלות נכבדות — ומענה אין. לאחר מכן בא ענין המימשל הצבאי. בכנסת הנוכחית יש רוב מוחלט למפלגות שהתחייבו בבחירות האחרונות בצורה חד-משמעית לבטל את המימשל הצבאי. מבין כל המפלגות אלה, מפ"ם היתה הקיצונית ביותר והחריפה ביותר. משהוקמה ממשלת-אלמוגי, שוב אין טעם לחכות. חובת מפ"ם היתה ליוזם, למחרת היום ממש, קונגרס גדול של כל הגופים והאישים במדינה שתבעו את ביטול

מאיר יערי: האם הוא יכריע בין שתי נשמות?

לסדר-היום. לא שאילתא. לא מאי-מה.

אמנם, מפ"ם דיכרה. היא יצאה נגד. היא גינתה. אך היא לא יצאה לשום מלחמה של ממש. היא לא הסתכנה במאומה. היא לא התחייבה לדבר.

הוא הדין לגבי יחסה כלפי אחדות העבו-דה. מעולם לא גודה מפלגה בצורה כה מחפירה בהתחייבויותיה התגיונות ביותה, למחרת יום הבחירות, כמו מפלגה זו. בניג זה זו היתה מכאיבה במיוחד למפ"ם, שי אגפה הימני נשאר לפתע חשוף ללא הגנה.

אפשר היה להבין אילו פרצה מפ"ם בהש-תוללות של זעם קדוש, אילו יצאה למסע של גידופים והשמעות ודברי-אנצה. המזור הוא שזה לא קרה. מפ"ם גילתה התאפקות עילאית, מעל לצו החובה ומעבר לקריאת התפקיד. היא אמרה "פויה!". נר-אמיה אמרו שאולי אין הדבר לגמרי בי סדר.

אבל מלחמה? קריאת-תגר להת-מודדות על חיים ומוות? שריפת גשרים? חס ושלום.

וכאן אני שזה לא קרה. הפרשה האחרונה, שי היא גם אבן-הבוחן הסופית וגם גולת-הכותרת. כהנתי לגילוי העושים באנגולה. לפני שהעולם הזה פירסם את הגילויים המיועזים, העמדנו את כל ההוכחות לרשות

נוכח מסע-השוד האחרון של לוי אשכול במישור הממשלתי ושל אהרון בקר במישור ההסתדרותי.

אמנם, מפ"ם דיכרה. היא יצאה נגד. היא גינתה. אך היא לא יצאה לשום מלחמה של ממש. היא לא הסתכנה במאומה. היא לא התחייבה לדבר.

הוא הדין לגבי יחסה כלפי אחדות העבו-דה. מעולם לא גודה מפלגה בצורה כה מחפירה בהתחייבויותיה התגיונות ביותה, למחרת יום הבחירות, כמו מפלגה זו. בניג זה זו היתה מכאיבה במיוחד למפ"ם, שי אגפה הימני נשאר לפתע חשוף ללא הגנה. אפשר היה להבין אילו פרצה מפ"ם בהש-תוללות של זעם קדוש, אילו יצאה למסע של גידופים והשמעות ודברי-אנצה. המזור הוא שזה לא קרה. מפ"ם גילתה התאפקות עילאית, מעל לצו החובה ומעבר לקריאת התפקיד. היא אמרה "פויה!". נר-אמיה אמרו שאולי אין הדבר לגמרי בי סדר.

אבל מלחמה? קריאת-תגר להת-מודדות על חיים ומוות? שריפת גשרים? חס ושלום.

וכאן אני שזה לא קרה. הפרשה האחרונה, שי היא גם אבן-הבוחן הסופית וגם גולת-הכותרת. כהנתי לגילוי העושים באנגולה. לפני שהעולם הזה פירסם את הגילויים המיועזים, העמדנו את כל ההוכחות לרשות